

PIEKSÄMÄKI, VENETMÄKI, PEKOLA LUONTOSELVITYS RANTA-ASEMAKAAVAA VARTEN

Marko Vauhkonen

2.2.2016

PIEKSÄMÄKI, VENETMÄKI, PEKOLA LUONTOSELVITYS RANTA-ASEMAKAAVAA VARTEN

Sisällys

1 Johdanto.....	3
2 Aineisto ja menetelmät.....	4
3 Tulokset	5
3.1 Yleiskuvaus	5
3.2 Arvokkaat luontokohteet.....	6
3.3 Merkittävät lajiesiintymät	8
4 Lähteet ja kirjallisuus.....	8

Kansi: Rantametsää Kivisen eteläpäässä.

Pohjakartat © Maanmittauslaitos.

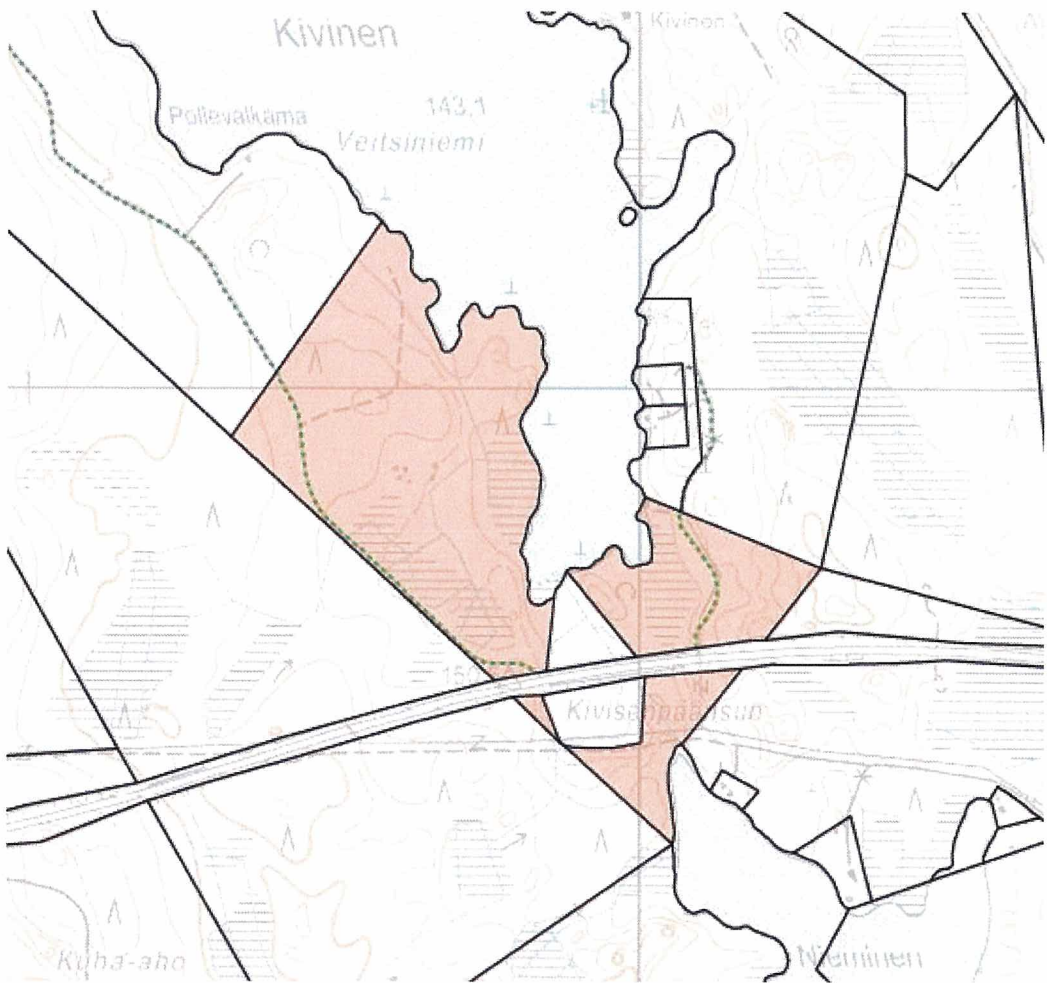
Valokuvat © Marko Vauhkonen.

1 JOHDANTO

Pieksämäen kaupungin Venetmäen kylässä sijaitsevalle tilalle Pekola RN:o 1:42 ollaan laatimassa ranta-asemakaavaa maanomistajan aloitteesta. Kiinteistö (kuva 1) sijaitsee Kivinen-nimisen järven eteläpäässä Venetmäen kylän keskuksen koillisuolella, valtatie 23 varrella.

Kivisen alueella on voimassa Vanajan ja sen ympäristön rantayleiskaava. Kaavassa on osoitettu Pekolan tilan alueelle viisi rakennuspaikkaa. Ranta-asemakaavassa on tarkoitus tutkia kahden rakennuspaikan siirtämistä.

Maanomistaja Veikko Laitinen tilasi ranta-asemakaavaa varten luontoselvityksen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Työn on tehnyt biologi, FM Marko Vauhkonen.

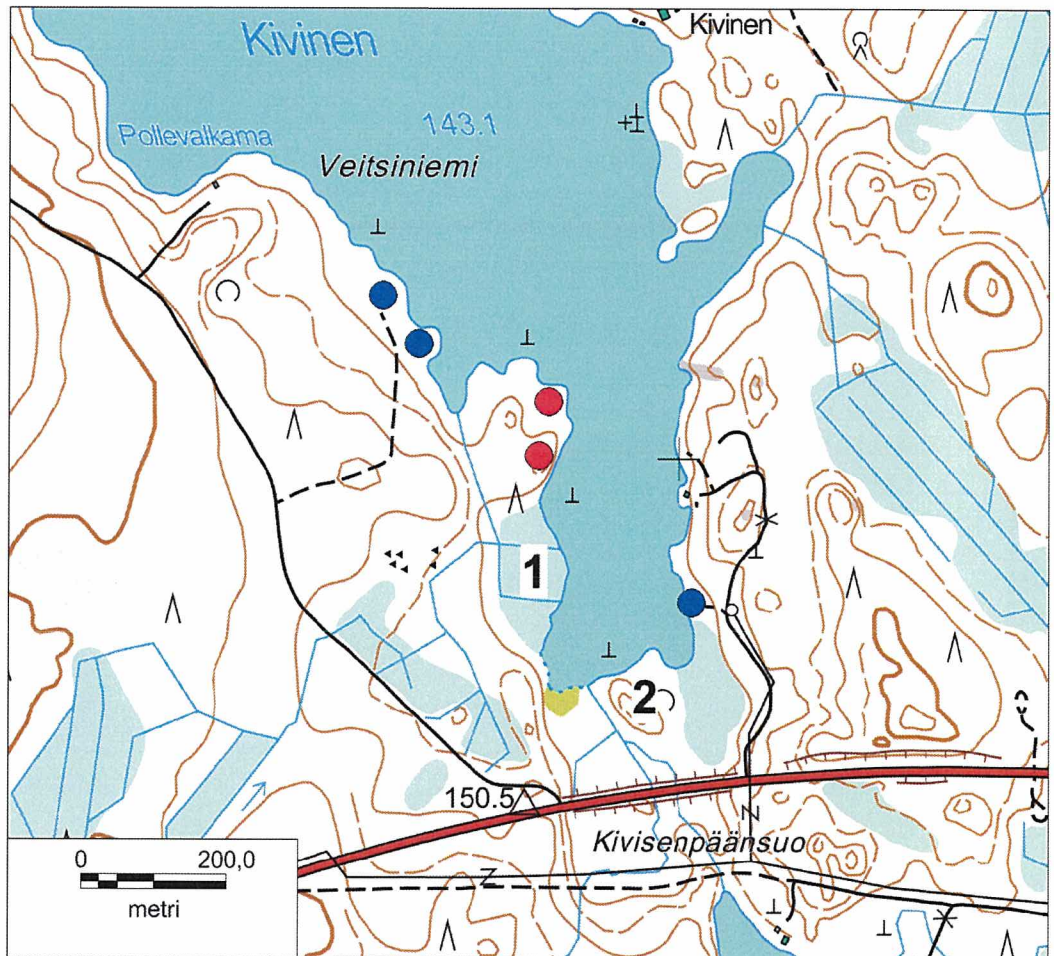

Kuva 1. Tilan Pekola RN:o 1:42 sijainti Kivisen eteläpäässä.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

Kivisen eteläpään alueelta ei ole aiempia luontotietoja ympäristöhallinnon rekistereissä, OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelussa tai Pieksämäen kaupungilla. Järven eteläpäässä on Vanajan ja sen ympäristön rantayleiskaavan MY-alue. Merkinnän perusteet eivät käy ilmi kaava-aineistosta.

Ranta-asemakaavassa on tarkoitus tutkia kahden rakennuspaikan siirtämistä. Louhikkoisessa niemessä sijaitsevien rakennuspaikkojen sijoittamiselle on kaksi vaihtoehtoa: joko niemen eteläpuolelle turvekankaalle tai järven eteläpäähän kivennäismaalle (kuva 2).

Kuva 2. Rantayleiskaavan mukaiset rakennuspaikat Pekolan tilan alueella on merkitty ympyröillä. Sinisellä symbolilla on merkitty säilyvät rakennuspaikat. Punaisella symbolilla on merkitty rakennuspaikat, joiden siirtämistä on tarkoitus tutkia ranta-asemakaavassa. Vaihtoehtoiset alueet näiden kahden rakennuspaikan sijoittamiselle on merkitty numeroilla 1 ja 2.

Pekolan tilalle tehtiin 9.6.2015 maastokäynti, johon osallistuivat luontoselvityksen laatijan lisäksi maanomistaja Veikko Laitinen ja kaavan laatija Alpo Leinonen.

Maastossa tarkastettiin kahden siirrettävän rakennuspaikan vaihtoehtoiset uudet sijainnit (alueet 1 ja 2 kuvassa 2). Alueilta inventoitiin luonnonolojen ja kas-

villisuuden yleispiirteet. Samalla selvitettiin luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien, metsälain 10 §:n mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen ja vesilain 2 luvun 11 §:n tarkoittamien pienvesikohteiden esiintyminen. Lisäksi inventoitiin, onko alueilla uhanalaisia luontotyyppejä (Raunio ym. 2008a, b) tai kohteita, jotka täyttäisivät METSO-ohjelman kriteerit (Ympäristöministeriö 2008).

Maastossa havainnoitiin huomionarvoisten eliölajien esiintymistä siltä osin kuin tämä oli käynnin ajankohta huomioiden mahdollista ja alueen luonnonolojen perusteella tarkoituksenmukaista. Kohteelta arvioitiin EY:n luontodirektiivin liitteen IV lajien, erityisesti suojeltavien, valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten, silmälläpidettävien sekä muiden harvinaisten tai vaateilaiden lajien kannalta tärkeät elinympäristöt, joissa niiden esiintyminen on mahdollista tai todennäköistä. Tämän perusteella tehtiin asiantuntija-arvio mahdollisten tarkempien lajistosselvitysten tarpeesta.

Maastokäynnillä käytettiin GPS-paikanninta (Garmin 62s), jolla mm. luontokohteet ja lajien havaintopaikat voidaan paikantaa riittävällä tarkkuudella.

3 TULOKSET

3.1 Yleiskuvaus

Seuraavassa kuvataan kahden siirrettävän rakennuspaikan vaihtoehtoisten uusien sijaintialueiden luonnonoloja ja kasvillisuutta. Alueiden sijainti ilmenee kuvasta 2.

Alue 1

Alue on entistä rämettä, joka on ojittamisen myötä kuivunut ja muuttunut turvekankaaksi. Puustona on varttunutta, tukkipuukokoista mäntyä sekä rannan tuntumassa vähän koivua. Kenttäkerroksessa tavataan lähinnä varpuja: suopursua, juolukkaa, vaiveroa, mustikkaa ja puolukkaa.

Alue 2

Alue on puustoltaan varttunutta tai uudistuskypsää tuoretta kangasmetsää (MT). Puuston muodostavat alueen itäosassa kuusi, mänty ja koivu (kansikuva). Pensaskerroksessa on joitakin katajia. Kenttäkerroksessa vallitsee mustikka; lisäksi tavataan puolukkaa sekä vähän kanervaa, pallosaraa ja kangasmaitikkaa. Rannalla kasvaa suopursua, vaiveroa, korpipaatsamaa ja tervalepän taimia.

Alueen länsiosan kumpareen puusto on kuusivaltainen (kuva 3). Puustossa on jonkin verran koivua, mutta mäntyä on selvästi vähemmän kuin alueen itäosassa. Lisäksi puustossa on muutama nuori haapa ja alikasvoksena vähän pihlajaa. Kenttäkerroksessa tavataan mustikan ja puolukan lisäksi mm. kultapiiskua ja kevätpiippoa. Alueen länsiosan rannalla kasvaa pari nuorta tervaleppää mutta suovut puuttuvat.

Kuva 3. Tuoreen kankaan kuusivaltaista metsää alueen 2 länsiosan kumpareella.

3.2 Arvokkaat luontokohteet

Pekolan tilan alueella tai sen välittömässä lähiympäristössä ei sijaitse Natura 2000 -alueita, valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteita, luonnonsuojelualueita, suojeltuja luontotyyppejä tai luonnonmuistomerkkejä.

Luontoselvityksessä ei todettu kohteita, jotka täyttäisivät luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien, vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisten pienvesikohteiden tai metsälain 10 §:n mukaisten elinympäristöjen kriteerit. Selvitysalueella ei todettu Suomessa uhanalaisia luontotyyppejä (Raunio ym. 2008a, b) eikä kohteita, jotka täyttäisivät METSO-ohjelman kriteerit (Ympäristöministeriö 2008).

Pekolan tilan itäosassa, alueen 2 itäpuolella, on peruskarttaan merkitty **ojittamaton suo**. Sen pohjoispäässä Kivisen rannalla on noin kymmenen metriä leveä puuton neva, jossa vallitsevat tupasvilla, piensarat ja lakka. Suon keskiosassa on nevarämettä ja korpirämettä sekä etäämpänä myös isovarpurämettä. Puustona on mäntyä, koivua ja kuusta sekä vähän pihlajaa (kuva 4). Pensaskerroksessa on puiden taimien lisäksi muutamia korpipaatsamia ja katajia. Aluskasvillisuudessa tavataan mm. mustikkaa, suopursua, vaiveroa, juolukkaa, tupasvillaa, isokarppaloa, pullosaraa, jouhisaraa, metsätähteä ja maariankämmekkää sekä hieman jär-

viruokoa. Osa suon kasvilajeista ilmentää mesotrofiaa (keskiravinteisuutta), mutta ko. lajit esiintyvät varsin niukkoina.

Luonnontilainen suo on muu paikallisesti arvokas luontokohde, joka tulisi merkitä ranta-asemakaavaan esim. luo-alueena. Suolle ei ole tarkoitus osoittaa rakentamista.

Kivisen etelärannan kivennäismaa-alueen (alue 2 kuvassa 2) molemmin puolin on suota. Länsipuolen suo on osin ojitettu, mutta säilynyt rannan lähellä luonnontilaisena. Tätä suota ei inventoitu tarkemmin, sillä se sijaitsee toisen kiinteistön alueella. Kivennäismaan itäpuolen suo on kokonaan ojittamaton, kuten edellä kuvattiin. Nämä luonnontilaiset suot tai niiden osat saattavat olla syy ranta-yleiskaavan MY-merkintään Kivisen etelärannalla, vaikka tämä ei ilmenekään kaava-aineistosta. Soiden väliin jäävä kivennäismaa-alue (alue 2 kuvassa 2) on tavanomaista tuoretta kangasmetsää, jonka osalta ei tässä luontoselvityksessä todettu perusteita MY-merkinnälle.

Kuva 4. Kivisen eteläpään kaakkoisrannalla on luonnontilainen suo, joka on paikallisesti arvokas luontokohde.

3.3 Merkittävät lajiesiintymät

Selvitysalueelta ei ole aiempia tietoja ns. Punaisen kirjan (Rassi ym. 2010) tai muiden huomionarvoisten lajien esiintymisestä. Tällaisia ei todettu myöskään vuoden 2015 maastokäynnillä. Kertakäynti kesäkuussa ei sinänsä ole riittävä kaikkien olennaisten lajiryhmien selvittämiseen. Alueen luontotyyppien ja kasvilisuiden perusteella voidaan kuitenkin arvioida suurella varmuudella, ettei mahdollisilla uusilla rakentamisalueilla ole sellaisia kohteita, jotka olisivat huomionarvoisille lajeille tärkeitä.

Alueen 1 metsä on liito-oravalle sopimatonta elinaluetta ja alueen 2 metsä heikosti soveltuvaa elinaluetta puuston rakenteen ja koostumuksen vuoksi. Myöskään lepakoiden esiintyminen mahdollisilla uusilla rakentamisalueilla ei ole todennäköistä, tai ainakaan alueet eivät ole lepakoiden kannalta tärkeitä kohteita (vrt. Suomen Lepakkotieteellinen yhdistys 2012).

Muista EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista kirjoverkkoperhosen esiintyminen arvioitiin hyvin epätodennäköiseksi. Alueilla 1 ja 2 ei ole kirjoverkkoperhoselle tyypillistä elinympäristöä ja lajin toukkien ravintokasveista kangasmaitikka esiintyy niin niukkana, ettei sopivaa lisääntymisympäristöä ole.

Alueiden 1 ja 2 rannoilla ei ole sopivia kutupaikkoja viitasammakolle. Karuilta, jyrkiltä ja osin kivikkosilta rannoilta puuttuu sopiva suoja tarjoava luhta- tai vesikasvillisuus. Rantojen edustalla ei ole myöskään luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorentojen esiintymisen kannalta sopivaa ilmaversois- tai kelluslehtiskasvilisua.

Selvitysalueella ei asiantuntija-arvioinnin perusteella ole sellaisia elinympäristöjä, joissa huomionarvoisten lajien esiintyminen olisi todennäköistä. Arvioinnin perusteella ei ehdoteta tehtäväksi tarkempia lajistonselvityksiä.

4 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, E. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 8/2008:1–264.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 8/2008:1–572.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen Ympäristö 742. Ympäristöministeriö. 113 s.

Suomen Lepakkotieteellinen yhdistys 2012: Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositukset lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. 7 s.

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Ympäristöopas 109:1–196.

Ympäristöministeriö 2008: METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. – Suomen ympäristö 26/2008:1–75.